

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/19029,Szpotanski-Janusz.html>
2023-06-02, 17:58

Szpotkański Janusz

Janusz Szpotkański, ur. 12 I 1929 w Warszawie, zm. 13 X 2001 tamże. 1950-1951 student Uniwersytetu Warszawskiego, kierunek filologia rosyjska. Poeta, satyryk, krytyk i teoretyk literatury, tłumacz, szachista (3-krotny mistrz Warszawy, mistrz krajowy).

W I. powojennych nieprzyjęty na socjologię (z powodu burżuazyjnego pochodzenia), usunięty po roku z filologii rosyjskiej z powodu niewłaściwych poglądów politycznych. 1952-1956 doręczyciel na poczcie, następnie w Centrali Handlu Zagranicznego Prasa i Książka; w domu kultury uczył młodzież gry w szachy. Na studia (polonistyczne) wrócił w 1956, lecz ich nie ukończył. Współpracował z pismem „Szachy”; utrzymywał się z prac zleconych, głównie tłumaczeń z jęz. obcych. Związany ze środowiskami opozycyjnie nastawionymi do władzy komunistycznej; 1956-1962 członek Klubu Krzywego Koła. W 1958 debiutował recenzją w „Pamiętniku Literackim”; 1960-1964 zamieszczał we „Współczesności” przekłady i artykuły; w 1964 autor cyklu kupletów "Cisi i Gęgacze, czyli bal u Prezydenta" – satyry na atmosferę panującą w l. 60., rządzących i opozycyjną inteligencję, wykonywanych osobiście na spotkaniach towarzyskich (ich nagrania były w stałym obiegu). W I 1967 aresztowany, przetrzymywany w AŚ Warszawa-Mokotów, 19 II 1968 skazany wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie na 3 lata więzienia, osadzony w ZK w Barczewie, w VII 1969 zwolniony na mocy amnestii. Autor napisanej w więzieniu "Ballady o Łupaszce" parodiującej styl nagonek prasowych z III 1968; w 1971 Instytut Literacki w Paryżu opublikował wybór jego utworów "Satyra podziemna"; z 1974 pochodzi poemat "Caryca i zwierciadło" – satyra na imperialną politykę ZSRS i uległość Zachodu wobec niej (wyd. NOWa 1978), z 1977 "Towarzysz Szmaciak, czyli wszystko dobrze, co się dobrze kończy" – kpiarski portret partyjnych pseudoelit epoki gierkowskiej (Instytut Literacki w Paryżu 1978, NOWa 1979),

Miejsce urodzenia Warszawa

Data urodzenia 12-01-1929

Miejsce śmierci Warszawa

Data śmierci 13-10-2001

18 IX 1977 sygnatariusz Deklaracji Ruchu Demokratycznego. Stale występował z wieczorami autorskimi, m.in. w Salonie Kultury Niezależnej Anny i Tadeusza Walendowskich, Klubie Dyskusyjnym SKS w Krakowie, Niezależnym Klubie Dyskusyjnym w Łodzi.

13 XII 1981 internowany w Ośr. Odosobnienia w Warszawie-Białołęce, Jaworzu i Darłówku, 29 X 1982 zwolniony. W 1983 NOWa opublikowała jego poemat "Szmaciak w mundurze, czyli wojna pcimska", kontynuację poematu z lat 70. osadzoną w realiach stanu wojennego. Jego utwory wielokrotnie publikowano w wydawnictwach podziemnych. Pisał libretta operowe, oparte na klasycznych tekstach Sofoklesa, Gerharda Hauptmanna, Tomasa Manna, Juliana Strykowskiemu. W 1985 paryska oficyna polskich emigrantów Videokontakt nagrała film "Szpot", który, wydany na kasetach, trafił do niezależnego obiegu w Polsce.

Od 1989 w SPP.

Otrzymał nagrodę Fundacji Polcul za 1981, odznaczony pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2006).

Krzysztof Biernacki

[Region Mazowsze, Warszawa](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)